

nig paa landet

1. januar 1945

5. akt.

118693

AKT

V

1. die unerblickende Gewissheit des Todes.

2. Mit Haut u. Haar unsterblich sein.

3. Warum flüchtet das Tier, zittert u. sucht sich zu verborgen.

4. Wenn der Mensch dem Tode ruhig u. gelassen entgegen geht, furcht er also davon den Triumph der Erkenntnis über den blinder Willen zum Leben.

5. Laut ihn kennen, ihn ihm ihm erwarten.

6. Als unvorzählich kann ein vernünftige Mensch sich nur denken, sofern er sich als anfanglos, als ewig, eigentlich als zeitlos denkt.

7. Wenn davon davon es unerschritten wie der Lichtstrahl von Skandinavien, dass er

kurzschnidvt.

8. Aus 'kamt unsterk-
licher' Leben von der Identität
der Zeit ergibt sich, dass das
eigentliche Wesentliche der Dinge,
des Menschen, der Welt, Mensch
u. Behandel im Sinne davon
liegt, fast u. unberechtig; u.
kann der Wechsel der Erscheinung
u. Begleiterscheinung sein. Diese
Folge unserer Auffassung des-
selben mittelst unserer Anschau-
ungsgrenzen der Zeit ist.

9. ~~1274-76~~

10. Wie wir in das
Leben hineingelockt werden
durch den ganz iltusrischen
Trieb zur Welt, so werden
wir darin festgehalten durch
die gewisse aber so iltusrische
Furcht vor dem Tode.

11. Zu neuen Wfen
lockt ein neuer Tag.

12.

5. okt.

Fattigelig stue på fjellet.
Et par ukar senere. Tilhinn

for dønn i sørgen ligger B døds-
syk av lungeskatandelen.

Anne sitter ved peisen
og strikker. Det blir ut på ettermiddagen. Høstlig vind ^{peiser} ute, men
og da sterke vindstøt saa hele
stuen ristet.

B (vokteren ved et vind-
støt). Det blir høst, Anne.

Anne. Ja, det er ikke mer
end to vokteren det til vinteren.

B. Jeg liker høsten. Den
er saa alvorlig, mandig og av-
kjølet.

Anne. Jeg er naa saa
forynt av det mandige og kalde,
jg for min part. Han Lars man-
den min ... Men det er forntun
samt, det kan være fint på
fjeldet om høsten.

B. Ja slik som fordesangst
den dagen jg kom. Jeg maatte
stamme ut som det var på rein
for at se. Fjeldvandene laa fikk-
kunde stille. Luftten var saa fink
og kjølig og saa spillende klar.
Og slike farver på lyngten og

Klokke

[Prisnig på den ene
albuem].

~~Hvordan~~

Byrådene over mig
 Lina og de andre
 her og der

Bjerken. Man kjender den samme glæde som over at være et fuldrokset menneske. Gjærningen og uklarheten er borte. Man vet hvad man vil og ser livet som det er. Jeg sat en lang stund paa Høgenut og saa bortover. Det var saa varmt i solen at det brandte. (Med et smil)
 Dere har vel slike ^{vindemøller} dage ~~derfor~~, du og Lars ~~endnu~~?

Anne. Nei, Gud beder os. Det er mest som i dag: surt og klaasindes. Nei, du skulde komme her op ved Jonsok tid, da er det fint paa heien. Gritt og liv overalt, Krøtter, kaner og kvindfolk, lyse netter og laut og spel. (Lagges med i ryggen)

B. ~~Ja~~ Hver aartid har sin tillokkelse. Og slik gaar aart. Og aar etter aar. Akkurat som livet. Man fødes og dør, og fødes paany, kanskje. Som man aapner og lukker øinene. Slik hvad mener du, Anne?

Anne. Det er vanskelig at si, men jeg ~~for~~ kjender det nu liksom paa mig at jeg har vært her paa jorda før. Da jeg miste til byen ihov med brøten, det var første gang jeg var der.

stoppet vi paa veien ved en brygge
 og like ved der var en stor og
 fin gard, og med det sammens
 kj fik vi dem, sloq det med i
 mig at kj hadde vært der før.
 Jeg fortalte det til prusten her
 i sommer, men han sa det
 var bare hedenskaps. Men nu
 maa vi ikke prate saarin. Du
 maa prøve at sove. (B besynder
 at koste.) ~~Ja, du har vi det.~~
~~Men man der både dig.~~ Her
 gaar bort og vil putte søng-
 klamme om ham).

B. (Rising og øyeblik). Nei,
 kj vil heller nitte og snakke
 litt med dig. Jeg liker mig litt
 nu siden i nat. Skjint kj var
 nok at kj har ikke lange igjen.
 Lyd mit har brant med,
 det er bare klappene i stakene.

Anne (fæltn). Nei nei, tal
 ikke slik. Du er jo bare søng-
 dommen og blir nok frisk igjen.

B. Hvorfor skal man
 klage over det som er uundgaa-
 elig. Jeg har brant hurtig, kj
 vet det er slutt, og kj frykter
 ikke ~~støt~~. Min far døde ogsa
~~sa~~ tidlig.

Anne. Det var anderledes
 med ham. Han hadde sine

skille søger.

B. En mand der ikke av sørg. Min far døde av mandskraft. Hvad var den forresten en kære søger?

Anne. Det maa vel sig kjænt til som kjænte og varket der paa gaarden siden jeg ^{las} ~~gik~~ for første. Det var nok ikke bare ~~det~~ ~~var~~ rikt for den hadde mistet. En mand som han graver sig ikke ned i vilde fjeldbygdene for mere skyld. Folk sa at det var ikke saant ganske almindelig velykstilfælde som idela rikt kære. De sa at han og hans kære var hadde staa om en jente som de bygge to var for ~~støt~~ i.

B. Det er løgn. Min far har fortalt mig altsammen. Som mig student ~~ha~~ var han forelsket med en ung bydame av rik og fin familie. Men om en dag mens han var paa fest med en ven av sig ~~og~~, gikk vennens ^{sv} ~~sv~~ da han blev over et gjæde og endel av ledningens træt far i ansigt, saa han mistet det ene øie. Det spottet en stund for sig selv og saa paa det andet, saa dehtom sa til ham at han forelsket hadde slutte at han og kære hadde

nig paa landet hvor han kunde
 vare meget ute i naturen. Bedste-
 far kjöpte saa gaarden ~~til~~ til
 ham og far foreslog sin forlovede
 at de skulde gifte sig og flytte
 dertop for en tid. Men hun vilde
 ikke opgi sit glade byliv og
 hirt tilbent forloveten. Far blev
 rasende og slog sig for alltid ned
 i Kjeldbygdens, giftet sig med
 mor og tilbragte resten av sit
 liv med at dyrke jorden og
~~sin standens~~ studere.

Jeg husker endnu saa
 levende den kveld han for-
 tallte mig dette. Det var dengang
 han fulgte mig til byen da vi
 skulde kjøpe paa latinskolen.
 Vi holdt paa at ha av en paa
 hestetallet om aftenen. "Det var ^{best} godt
~~at vi skjøtt det~~ det gikk som det gikk,
~~og at vi skjøtt det~~ og han da han
 skrekket lykt. Aant efter døde han
 40 aar gammel.

Amme. Ja, ja, ja. Født
 fortaller saamye. Men det var
 vi om at nogen aar efter at
 far dens var død, skrev hun til
 mor dens og bad om hun kunde
 laa hns der paa gaarden for hun
 vilde komme og brude sin gamle
 vns grav. Men dens svaret var
 det var ^{de} underlig for ~~hns~~ ^{de} gikk
 og orakket i flere dage ~~saat~~ om
 det, hun og siten om var der

dnyang. Men tilslutt svarte
hun da og sa, j, hvit^{de}, for
hun laste det op for sithen
mens j la i rum. Hun svarte
at de ikke hadde plads, og
at hun heller ikke viste om
noyen eller i byggen som tok
i med risende.

B. (spottende). Litta
har j aldrig^{høit} for. Men har ikke
fortalt mig noget om det.

(Han legger sig tilbake
i sengen og legger stikk. Anne
sitter og strikker. Man hør
hørbarmen ta i huset).

Anne. Fra M. er ...

B. (latter høyt).
Hvordan kommer du til at
tanke paa hende?²

Anne. Jeg tankte paa at
de store har sine sorger^{de og}
saa det er lit fori med hende
de og rikvæden ~~saa~~ ^{saa}
(kødet).

B. Jassaa.

Anne. Jo hun kom med
bilen forrige tondag og bor paa
den villan de har ute ved
vatnet. Hun har en tjeneste-
jente med sig fra byen. Ellers
er hun alene. Manden er

visl til utlandet med datteren.
 Hun skal til et pensonat der.
 Hun er jo datter av den første
 I hende, som han skulle si på. Korven hun, Ja det er ogsaa en
 ukjentligst. Marie Myrland
 som jeg traf da jeg var i bygdene
 vidst hadde tatt med hende
 som tjener der. Det var ganske
 nykj det der hadde handt, sa
 hun. ^{Peter} Statsraaden hadde bestemt
 at legge sig etter frem til en
 ven av sig som heter Hart og som
 skal være slik en grundrige
 mann. Men ~~han~~ ~~forstod~~
Hart rde paa det og kom
 der for at gjøre sig, og fru Hart
 var der ogsaa. Ja det var et
 saant opstyg, sa jenta, at hun
 aldrig hadde trodd fine folk
 kunde være sig slik. Hart had-
 de sagt han skulle ansatte stats-
 raaden. Men det hadde han
 men ikke gjort ^{mann} ~~mann~~, men hun
 trodde han kom til at gjøre det
 for han var en pyggetlig norsk
 mand og skulle ha en fastlig
 magt. Og fru M vidner at det er det
 med grundene mig, naar han er slik.
 Ja, det er mange m-
 standigstet. (Sikker og bevisst
 at strikke i sin).

Jas vis

B (etter en tids tansket).

Anne, tror du at altting er
 bestemt?

Anne. Ja, jeg vet ikke. Men
f.eks. det som står i profeten
Daniël, i avventningen og slik
i bibelen, og det som man ser
i kortene.

B. Jeg skal si deg at
vigneringer skal være at det er
bortrent. Men kan du huske
da jeg var liten og sat hos
deg i dronningens hjem og
synes du ikke at det er under-
lig at ~~if~~ du nu skal ritte
hos meg her og at jeg skal dø?

Anne. Gud ~~vil~~ ~~ikke~~
~~deg~~ ~~leve~~ ~~lange~~. Han gir oss
livet og oppholder det og tar det
bort naar det er bedst. ~~Hvor~~
Han vil ~~ikke~~ la deg ~~leve~~ ~~lange~~.
Vi hørk igjen.

B. Anne, las i boken for
meg om den siste. Det skal
i M. Stans mangselinn 4. kapittel
Anne. (Kvite boken som ble
seid ut, skal og gjenne
og (som med ~~tasen~~ mynne
stipene).

~~Da tok dyrtusen fram og
paa et uventet vis holdt og
vite hvem ad utdren, sikker og
denn hellighet~~

(Anne legger hendene med strikkedøret i fanget, lukker øinene. Om en stund begynner hun å dyppe med hodet; løfter det op igjen; drupper ned igjen. Nøstet triller ut av fanget hennes. Man hører vinden pipe, den sykes hunge aandedrag, Annes lette snorken. Klokkens tikken...

Det banker sagte paa døren. Nøstet svar. - Det banker igjen. Nøstet svar. Døren åpnes langsomt og ind kommer stille fru M. Hun er vaat av regnet, har vindjakke paa og rygsæk. Henden ansigt er blekt og stivt. Anne fann op av sønnen og stinur paa den ankomme med oppildede øine).

Fru M (lukker døren forseglet).

Godaften! (faar øie paa B som sover og søker at fare undren men stillfærdig).

Anne (ordner sig, tar op nøstet) Godkveld. Er det fremmedfolk ute og fann? Sjaa den far side. (^{går hen} ~~tar en stund for at legge~~ ~~hånden~~ og ser narmen paa hende) (Hun ~~er det ikke~~ ^{er minner det} Anna, hva til riks-randen?)

Fru M. Jo det er mig, Anne. Tak (blir staaende). Jeg hørte at B laa syk heroppe og er kommet for at se til ham. (Angstelig) Hvordan er det med ham? (Vender sig

mot meg).)

Anne. Men i stikk vis, ^{let} og
hvorvaager gaa ismadde her
paa vilde fjeldet. Altsaa kan mitte
baade bjorn og fankopak.

Fm M (tar av ryggstuen og
vindjakken og legger dem paa
stolen, varmer sig ~~titt~~ paa pinn
og stikker sig). Jeg er ikke rad. Jeg
kjender visen godt fra gamle dage,
og ji har rodder med mig.

(Hvor ~~paa~~ ~~ta~~ sagte hun
til meg og stikker paa at om
frimdelig over tungt og uslyg.
Bli eftertraanden mer og mer
bevaget. Det driver om munden
paa hende. Hender sine fylde
med taarer. Kun vanskelig til-
bakelholder hun sin blikke.
Hun synder ved paa kna ved
meg, griper hans haand om
ligger mat paa teppet og blir
avriktet ved mot dem. Hun syke
sine paa sig, kaster sig om i
meg. Hun slipper hans haand
og stryker ham mitat paa den
brandende ponde, men store,
hete taarer ^{drupper} ~~faller~~ ^{blinseende} nedover hendes
kinder.

B (munder i soene). An-
na.

Fm M (dampet og inderlig
med straalende sine). Min vis,

min ven, min stakkels ven! (Lidenskapelig griper hun begge hans hender. Men den syke svarer ikke, åpner ikke øinene, sovner usikkert og anstrengt. Hun riser seg med et langt kikk på ham og går hen til bordet til Anne som med forbauselse har sett hvad er hendt).

Anne (sukkende). Jaja/jaja.

Fin M (satter seg). Er han svart syk?

Anne. Det er lungelidelse som sier han som kommet igår.

Fin M. Hvem?

Anne. En byfant som kom østfra over i heim igår-morges. Han er gått ind i kammeret der for at kvile sig litt. Han har rittet og vaaket hele natten. Jeg veit 'kje haad han skal skrives for. De ser ut til at være kjendinger, men B vit ikke si hvad han heter.

Fin M. Det er vel en flygtning han ogsaa.

Anne. Bare det ikke er noget vans. Han ser ut som den vonde selv, naar han setter anene i en. Jeg er glad Deres kom. Han Lars er paa arbeid uten

før vatnet og det er ugodslig
 at være her innmædde med dette
 spøkermis. Da i ~~tid~~ var i bygd.
 Lørdag sprang en svart katta
 trosser vinn fram mig på
 minn. I det samme kom ^{and} ^{mer} hus-
 manden kjørde. Jeg maatte
 se på ham og fik ikke tid
 til at spytte tre ganger før
 katten var vak. Det er et daadig
 tegn. (Lung). Det kommer til at
 handle noget. Det daar aldrig pit.
 I katten er det ogsaa bare svart
 i svart.

Fra M. Høj, Anne, tal
 ikke saa høit. Du kan vakte
 is. Hvorlange har han ligget
 her?

Anne. Han kom omkring
 8 dage i dag siden. Træt og
 sliten, fri saa tandene klapet
 i munden på ham, skjult
 det var en varm dag. Jeg fik
 ham tilsegge med det samme
 og gav ^{ham} en var kopp varm melk
 og siden har han ligget her, for
 det neste i en dør. Dokten vil han
 ikke ha. I dag er han forvintet noget
 bedre, men (viter på hodet). Det
 er vintet ogsaa at de skal fare
 slik frem med folk, saa god
 og snild som han var. Det mit-
 terte barnet er har ut, og saa
 klok der. Han brøket ikke som

de andre, men sat stille og
de med de store kloke øinene
og spuste og fortalte. Aldrig vil
han like med de andre unge
men prøvte etter meg saa at
hvor jeg gikk. Aa, men er det det
aa, hurrigud, aa hurrigud! (sunn)
(Sint) Det er din botjervikene er
har idelagt ham.

Fru M (med bitende stemme)
Men kan vi ikke bli frie
igjen. Det er jo riktig paa. Tror
~~du~~ ikke du ogsaa?

Anne. Nei, nei. Det er
slutt, det er slutt. Hør bare hvor
høyt han pustet. (De lytter)

skandisiteten og jammene. Slik
 der kan den som har over-
 vindet verden, ~~og sig selv.~~

Arnd (oppstumpet igjen) Gud
 van kann det naadig (Naade
 him og for M. hender).

Den fommende (lit for
 M). De ma ikke fa det
 pan denne maade). Det om
 skal det, det. Hvis Taare kalle
 kann ikke tilbake. Livet er al-
 drig stille og dyppet med i
 lidelse. Og kan den stier
 i viktighet. For den datter
 og la kann minde van den
 om mig, en dyktig i alt
 om er godt og ~~en bevisning~~
 i kampen ~~for alle mine~~
 tid. med motstandstiden og
 daarkapen.

(Men for M lar sig
 ikke troste. Arnd, under
 svimmel, viser hand op og
 datter hand pan en stot
 ved seggen kan kan med
 apatisk ansigt skrive pan
 den dode. Den fommende
 datter sig forklaredd ved
 peison. Arnd staller med
 den dode, pusler ~~en~~ om
 i stuen, kommer han-til
 vinduet) Det Naade haardt
 ut).

~~op gubnet i for det var saaltent.
Ja, det er nu ogsaa en sken-
digstet. Lennmanden paa en ud-
gaa snart, han vil vel ikke
saalangs. Han skal vel med
til byggen igjen i kveld. (Luk-
ker doren efter hende).~~

(Gang doren river pludselig op. Lennmanden fulgs av tre mand skyter ind og hen-
sind den fremmede som frem-
dels ritter ved pisen. Lenn-
manden har sig Lennmands-
lue paa og en Browning i
haanden).

Lennmanden (ivrig, med
hard pistol). I Lovens navn!
Der har vi ham! Ta ham
karr! (Til den fremmede). Her
rytter ingen motstand. Gjori
de motstand, skyter jeg.

Anne. Skjot ham ikke,
Lennmand, husk paa sjala
ham!

Den fremmede (har reist
sig langsomt). Ta det med
ro, ^{folk} godfolk. Ham there ikke
er ikke mig. (Piker paa sin-
gen).

(Lennmanden og hans
tre ~~henderende sig mot sin~~
Ham er død!

~~Atten at fremmet ikke, men det
vill vel ikke brastange.~~

(Til den fremmede) At ham
vel ikke ^{vare} saa laenge. Lenn-
manden skal vel med til byggen
igjen i kveld.

Lennmanden. Er han nok?
En av folkene. Ham er død!
(falen)

Lennmanden (var han til
ingen? Trosser er det han. Og
han er død (i den fommende).
Hvad, døde han an?

Den fommende. Av kunge-
betandets, i putop, med

Lennmanden Ja det er ikke
nordspat, og med det. Han m-
fatter ikke langn av den berge-
lige straffelovs paragraf 136. (Ett
tankesant) Min det her blir en
mager rapport.

Den fommende Ja, i min kan
ikke fin lik i Winnsky.

Lennmanden (ittet til den
fommende). Hvem er egentlig De,
enig maanspore som holder
til i innspar vidde fjeldet, omkrets
og under stikk mistankelig om-
standigheter. (Vittig, scende pag,
sine folk eller bifald). Er de opas
en av dette menneske disiplin?

Den fommende. Lennmand!
Kor ikke igjen at tale til mig paa
den maaten. Glem ikke at de
stam ved en delidning (Ammidat).
Deruten er ingen her i tryk om
at De virkelig er Lennmanden,
saa De betrorer ikke for vor skyld
at beholde henn paa.

Lærmanden (Hurt). Det var
 i som er vit med. Vi har ut
 saa meget litt, de sidste 4
 dage at det gænger ikke os.
 Men er spiv hvem de er og
 vil ha ordentlig svar, eller an-
 stens er dem på flakken.

Den fremmede (frimodig)
 norsk). Jeg er læge, samfundslæge
 læge, kirurg.

Lærmanden (spydig). Er det
 en ny betegnelse det? (På sine
 folk som om det søkt og hvidt).
 Han kaldte sig forsten noget saa
 tingmanden var opas, da han
 skrev i Madam i fjor for valget.
 Samfundets læger er noget, skrev
 han. Følger eller ender i kroppen.
 Skal samfundets tilfiskene igjen
 Trænges sindige og utvorne læger,
 og ikke skraakalve. Sten på de
 saa liberaler, skrev han. Han er
 her, Mønstad'en, og folk går på
 det. (Lor). Han driver en forsten
 med med maktten han. Han er en
 oliv doktor fil. (På sine folk). Det
 betyr doktor filofus, men er plei
 at kalde det doktor filus + i
 (Lor hit).

Lensmanden. Grips hann lag
haardjomme paa hann, kær! Og
munderblare ogsaa, hvis hær har.
(De falder over ~~han~~ den frem-
mede, men i det samme ~~lyder~~ at
at smulder at skred i kammeret).

Anne (skriker). Aa Gud
være os, frem! (Atte ~~vædt~~
De slipper den fremmede, ~~og~~ ~~at~~
~~vædt~~ ~~den~~ ~~fremmede~~ og styrter
ind i kammeret, lensmanden
har talt lampen fra bordet og
lyser; Anne står f. Stoi og rister fra
kammeret, dønn står oppe).

Den fremmede (~~gælder~~ sig ved
grisen hviskende med sammens-
lutte tænder og knyttede næver).
Aah, denne forfærdelige verden. (Tår
sig sammen). Alting er bestemt og
i skat sine! (Griper og pakker
sin og forsvinder ud ad dønn).

(Tappet falder).